

Notat

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Til: Kommunerne

Vandsektor, Byer og
Klimatilpasning
J.nr. NST-467-00052
Ref.: maskr
Den 5. december 2011

Vejledende notat om boringsnære beskyttelsesområder – BNBO

Dette vejledende notat har til hensigt at informere kommunerne om deres mulighed for at beskytte grundvandet mod fare for forurening ved at etablere boringsnære beskyttelsesområder, såkaldte BNBO'er.

Notatet supplerer den eksisterende vejledning fra Miljøstyrelsen, nr. 2 fra 2007 om boringsnære beskyttelsesområder, og adresserer således bl.a. administrative og økonomiske aspekter af kommunernes administration af BNBO. Det forventes, at nærværende notat vil udgøre et væsentligt bidrag til kommunernes sikring af drikkevandet gennem etablering af BNBO.

Som led i Aftale om finansloven for 2012 afsættes der 20 mio. kr. årligt i 2012 og 2013 til en tilskudspulje, som kan søges af kommunerne til gennemførelse af BNBO-udredninger. Endvidere planlægges i regi af Miljøministeriet nedsat et rejsehold, som kan rådgive kommuner, der ønsker at etablere BNBO. Yderligere information om tilskudsordningen vil fremgå af Naturstyrelsens hjemmeside.

Grundvandsbeskyttelse

De danske grundvandsressourcer beskyttes ved såvel en generel som en konkret regulering. Den generelle grundvandsbeskyttelse varetages som udgangspunkt gennem den generelle miljøregulering f.eks. i form af nationale vandmiljøplaner og pesticidhandlingsplaner, den nationale godkendelsesordning for pesticider, harmonikrav for udspredning af husdyrgødning, 25 meter beskyttelseszoner omkring vandboringer m.v.

Der sker en yderligere konkret målrettet beskyttelse af grundvandet inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og i indvindingsområder til almene vandforsyninger, også uden for OSD. Her udpeges på baggrund af den statslige kortlægning områder, som er særlig sårbare over for en eller flere typer af forurening, de såkaldte følsomme indvindingsområder. Inden for de følsomme indvindingsområder udpeges indsatsområder. Kommunen skal for disse indsatsområder udarbejde en indsatsplan, som bl.a. skal indeholde de foranstaltninger, som skal gennemføres i indsatsområdet. Foranstaltningerne kan gennemføres ved frivillige aftaler eller ved påbud om forskellige arealrestriktioner.

Kommunerne kan herudover, i medfør af vandforsyningslovens § 13 a, vedtage en indsatsplan for et område, hvis kommunalbestyrelsen eller ejeren af vandforsyningsanlægget finder, at det er nødvendigt for at sikre drikkevandsinteresserne. Når der er vedtaget en indsatsplan efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a, kan kommunen, hvis der ikke kan opnås en aftale herom på rimelige vilkår, mod fuldstændig erstatning pålægge grundejeren de rådighedsindskrænkninger, som er nødvendige for at sikre drikkevandsinteresserne mod forurening med nitrat eller pesticider.

For de områder, der ikke er udpeget som indsatsområde, eller hvor foranstaltningerne som følge af en indsatsplan for et indsatsområde ikke er tilstrækkelige til at beskytte grundvandet mod en fare for forurening, kan det være nødvendigt at foretage en konkret grundvandsbeskyttelse på baggrund af helt bestemte forhold. Der kan f.eks. være områder omkring vandboringer, som på grund af de geologiske forhold, indvindingsmængderne og aktiviteter, der forurener eller kan forurene, fordrer et konkret behov for at beskytte grundvandet yderligere. I sådan en situation kan miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, anvendes for at etablere et boringsnært beskyttelsesområde – BNBO.

BNBO etableres af kommunen, som ansvarlig myndighed efter vandforsyningsloven. Det er således også kommunen, der har bevisbyrden for, at der består en forurening eller fare herfor, at indgrebet er begrundet i denne fare, samt at indgrebet ikke er mere vidtgående end nødvendigt.

Vejledning om boringsnære beskyttelsesområder - BNBO

Miljøstyrelsen offentliggjorde i 2007 en vejledning ”Vejledning Nr. 2, 2007, Boringsnære Beskyttelsesområder – BNBO”. Formålet med denne vejledning er at beskrive anvendelsen af miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, til etablering af boringsnære beskyttelsesområder omkring vandboringer og de tekniske overvejelser, som med fordel kan gøres med hensyn til at vurdere størrelsen af dette beskyttelsesområde. Beskyttelsesområdet kan, på baggrund af en konkret vurdering og afhængig af behovet for beskyttelse, være af forskellig størrelse.

Miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1

Efter miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen give påbud eller nedlægge forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand. Bestemmelsen har til hensigt at beskytte en aktuel vandforsyningsinteresse mod, at en given aktivitet, situation eller et lignende forhold kan true eller true med at forurene vandindvindingsanlægget (vandboringen).

Bestemmelsen er således et supplement til den generelle grundvandsbeskyttelse. Den kan kun anvendes, når der på baggrund af de geologiske, klimatiske og indvindingsmæssige forhold og anvendelsen i øvrigt, består en forurening eller en fare herfor. Det er kommunen, der skal foretage en konkret vurdering af nødvendigheden af et boringsnært beskyttelsesområde omkring en vandboring. Kommunen skal kunne begrunde, at etablering af et beskyttelsesområde er nødvendig for at modvirke forurening eller faren herfor, og at indgrebet ikke er mere vidtgående end nødvendigt.

Hvis en vandboring ligger i et indsatsområde, hvortil der er vedtaget en indsatsplan, vil den viden, der er fremkommet i forbindelse med indsatskortlægningen kunne anvendes til vurderingen af et

boringsnært beskyttelsesområde, hvis det er relevant. Det er dog ikke en forudsætning for at etablere et boringsnært beskyttelsesområde, at der allerede er foretaget indsatskortlægning og foreligger en indsatsplan.

Et påbud eller forbud rettes som udgangspunkt mod grundejeren. Det er også muligt at rette et påbud eller forbud mod en lejer eller bruger af det pågældende areal. Betingelse herfor er, at pågældende har forårsaget forureningen eller fare herfor, og at lejer eller bruger har den nødvendige rådighed over ejendommen. Fastlæggelse af boringsnære beskyttelsesområder skal meddeles som påbud/forbud til de berørte grundejere. De berørte grundejere er ejere af ejendomme beliggende helt eller delvist inden for et boringsnært beskyttelsesområde.

Omkostninger som følge af de administrative opgaver og erstatning til grundejere

Anvendes miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, til etablering af et boringsnært beskyttelsesområde, kan grundejeren (lejereren eller brugeren), der måtte have lidt et tab, som følge af restriktionerne i det pågældende område, søge erstatning. Regler om erstatning til grundejeren fremgår af miljøbeskyttelseslovens § 61 og §§ 63-64. Erstatningskravet rettes mod den myndighed, der har udstedt påbuddet eller forbuddet, dvs. kommunen, inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

I mangel af mindelig overenskomst indbringer kommunen sagen for taksationsmyndigheden, som herefter afgør, hvorvidt der skal betales erstatning i anledning af et forbud eller påbud. Erstatningen betales af de brugere af vandet, som har fordel af indgrebet. Taksationsmyndigheden kan dog bestemme, at erstatningen helt eller delvist skal udredes af kommunen, hvis foranstaltningen skønnes at være af betydning for en større del af kommunens beboere.

Indregning i prisloftet

Ifølge vandforsyningslovens § 52 a, stk. 1, kan der i vandprisen under overholdelse af prisloftreguleringen indregnes nødvendige udgifter til bl.a. beskyttelse af de vandressourcer, som anlægget indvinder fra eller i fremtiden kan forventes at indvinde fra, i det omfang en sådan supplerende beskyttelse ud over den offentlige beskyttelse er nødvendig eller hensigtsmæssig for vandforsyningsanlægget.

Overholdelse af prisloftet er relevant for vandselskaber omfattet af vandsektorloven. Prisloft for disse vandselskaber fastlægges efter bekendtgørelse om prisloftregulering m.v. af vandsektoren¹ (herefter prisloftsbekendtgørelsen).

Investeringer til miljø- og servicemål indgår i opgørelsen af vandselskabets samlede investeringer, hvor der ikke skelnes mellem investeringer til miljø- og servicemål og andre investeringer.

Idet etablering af et boringsnært beskyttelsesområde sker efter miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1, kan det udgøre et miljø- og servicemål, som er fastsat af kommunalbestyrelsen. Erstatningen vil dermed kunne afholdes af vandforsyningen og indregnes i vandprisen, i overensstemmelse med

¹ Bekendtgørelse nr. 143 af 9. februar 2010 om prisloftregulering m.v. af vandsektoren, som ændret ved bekendtgørelse nr. 266 af 31. marts 2011

vandsektorlovens regler om prisloftsregulering. Det er vigtigt, at kommunalbestyrelsens beslutning om etablering af et boringsnært beskyttelsesområde er så konkret, at det er entydigt, at udgifterne til det etablerede boringsnære beskyttelsesområde skal afholdes af vandselskabet.

I prisloftet indgår efter prisloftsbekendtgørelsens § 3, stk. 3, alle vandselskabets omkostninger med undtagelse af driftsomkostninger til opnåelse af miljø- og servicemål, omkostninger til investeringer, netto finansielle poster og 1:1 omkostninger. De forventede driftsomkostninger til opnåelse af miljø- og servicemål skal efter prisloftsbekendtgørelsens § 4, stk. 2, tillægges til det fastsatte udgangspunkt for prisloftet (2011), jf. § 4, stk. 1. Miljømål, som er fastsat til og med 2005 er på forhånd indregnet i prisloft 2011, og indregnes derfor ikke igen. Miljømål fastsat efter 2005 tillægges prisloftet, jf. prisloftsbekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Prisloftet for 2012 og fremover fastsættes om udgangspunktet for prisloftet det foregående år og korrigeres bl.a. for forventede ændringer i driftsomkostninger til opnåelse af miljømål.

Der skelnes mellem almindelige driftsomkostninger og driftsomkostninger til konkrete miljø- og servicemål. Tillægget i prisloftet for de almindelige driftsomkostninger kan ikke forhøjes, men Forsyningssekretariatet skal ved fastsættelse af et vandselskabs prisloft tage hensyn til omkostninger relateret til statslige og kommunale miljø- og servicemål. Det fremgår af Forsyningssekretariatets vejledning om Prisloft for 2011, at ”For at der kan gives tillæg for driftsomkostninger til miljø- og servicemål, skal der være tale om miljø- eller servicemål, som er omfattet af reglerne. Det vil være tilfældet, når et miljømål er fastsat af staten eller kommunen”.

Kommunens rolle som myndighed

Grundvandsbeskyttelsen er essentiel for, at Danmark også i fremtiden har rent drikkevand. Derfor er det vigtigt at beskytte de vandboringer, hvor der konkret er behov for beskyttelse.

Kommunen er, som den myndighed der varetager grundvandsbeskyttelsen, og som den myndighed der er ansvarlig for, at borgerne modtager rent drikkevand, forpligtiget til at undersøge et givent forhold nærmere, såfremt der er rimelig anledning hertil. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis kommunen modtager en henvendelse, som ikke er åbenbart grundløs, og som angiver, at manglende handling på sigt kan medføre en skadevirkning for grundvandet. I mange tilfælde kan sådanne henvendelser tænkes at komme fra vandforsyningerne. F.eks. kan forekomst af mindre mængder af pesticider eller disses nedbrydningspunkter i vand fra en boringskontrol være en indikator for, at forhold omkring en boring samlet udgør eller kan udgøre en fare for forurening.

Bemærkninger til de to vedhæftede eksempler

De to vedhæftede eksempler på fastlæggelse af boringsnære beskyttelsesområder illustrerer den tekniske anvisning i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2 fra 2007. Eksemplerne demonstrerer således fastlæggelsen af størrelse og placering af beskyttelsesområdet i forhold til en given vandindvindingsboring.

I de to BNBO-eksempler, som begge er udarbejdet af en rådgiver, er der foretaget en vurdering af BNBO-arealernes beskyttelsesgrad på baggrund af de forureningstrusler, som findes på arealerne.

Vurderingen af, i hvilket omfang der skal gennemføres tiltag til sikring af vandindvindingsanlæggene, er kommunens ansvarsområde, jf. miljøbeskyttelseslovens § 24, stk. 1. Det er således i sidste ende kommunalbestyrelsen, som træffer de afgørelser om påbud eller forbud, som måtte være nødvendige for at undgå fare for forurening af vandindvindingsanlæggene.